

Tradition and Innovation:

The hidden message behind Jacob's blessing of Joseph's two sons

Source #1: Bereishis Ch. 48

א וַיְהִי, אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף, הִנֵּה אָבִיךָ חָלָה; וַיִּקַּח אֶת-שְׁנֵי בָנָיו, עִמּוֹ--אֶת-מְנַשֶּׁה, וְאֶת-אֶפְרַיִם. ... הָאֵל וְעַתָּה שְׁנֵי-בָנֶיךָ הַנוֹלָדִים לָךְ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, עַד-בֹּאִי אֵלֶיךָ מִצְרַיִמָּה--לִי-הֵם: אֶפְרַיִם, וּמְנַשֶּׁה--כְּרֵאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן, יִהְיוּ-לִי. ... י וְעַיְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מְזִקָּן, לֹא יוּכַל לִרְאוֹת; וַיִּגַּשׁ אֹתָם אֱלֹוֹ, וַיִּשְׁק לָהֶם וַיַּחַבֵּק לָהֶם. יב וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם, מֵעַם בְּרַכְיוֹ; וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפְיוֹ, אַרְצָה. יג וַיִּקַּח יוֹסֵף, אֶת-שְׁנֵיהֶם--אֶת-אֶפְרַיִם בְּיָמִינוֹ מִשְׁמָאל יִשְׂרָאֵל, וְאֶת-מְנַשֶּׁה בְּשְׂמָאלוֹ מִיְמִין יִשְׂרָאֵל; וַיִּגַּשׁ, אֱלֹוֹ. יד וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת-יָמִינוֹ וַיִּשֶׁת׀ עַל-רֹאשׁ אֶפְרַיִם, וְהוּא הִצְעִיר, וְאֶת-שְׂמָאלוֹ, עַל-רֹאשׁ מְנַשֶּׁה: שְׂפֵל, אֶת-יָדָיו, כִּי מְנַשֶּׁה, הַבְּכוֹר. יז וַיֵּרָא יוֹסֵף, כִּי-נִשְׁתַּיַּת אָבִיו יָד-יָמִינוֹ עַל-רֹאשׁ אֶפְרַיִם--וַיִּרַע בְּעֵינָיו; וַיִּתְמַךְ יָד-אָבִיו, לְהַסִּיר אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם--עַל-רֹאשׁ מְנַשֶּׁה. יח וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אָבִיו, לֹא-כֵן אָבִי: כִּי-זֶה הַבְּכוֹר, שִׁים יָמִינְךָ עַל-רֹאשׁוֹ. יט וַיִּמָּאֵן אָבִיו, וַיֹּאמֶר יָדְעֵתִי בְּנֵי יָדְעֵתִי--גַּם-הוּא יִהְיֶה-לָּעַם, וְגַם-הוּא יִגְדֹּל; וְאוֹלָם, אַחֲיוּ הַקָּטָן יִגְדֹּל מִמֶּנּוּ, וְזָרְעוֹ, יִהְיֶה מְלֹא-הַגּוֹיִם. כ וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא, לֵאמֹר, בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, יִשְׁמַךְ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וּכְמְנַשֶּׁה; וַיִּשֶׂם אֶת-אֶפְרַיִם, לַפְּנֵי מְנַשֶּׁה.

Yaakov placed his right hand on Efraim's head, and his left hand on Menashe's. Yet Menashe remained on Yaakov's right knee, necessitating the crossing of Yaakov's hands. Why didn't Yaakov simply place Efraim on his right knee?

Who were Efraim and Menashe?

Source #2: Rashi on Bereishis 48:1

(א) וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף - אֶחָד מִן הַמְּגִידִים וְהָרִי זֶה מִקְרָא קֶצֶר וַיִּי"א אֶפְרַיִם הִיָּה רְגִיל לַפְּנֵי יַעֲקֹב בְּתַלְמוּד וְכַשְׁחֵלָה יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ גּוֹשֵׁן הַלֵּךְ אֶפְרַיִם אֶצֶל אָבִיו לְמִצְרַיִם לְהַגִּיד לוֹ:

*In Bereishis Ch. 42, prior to Yosef revealing his identity to his brothers, the Torah reports that the brothers didn't grasp that Yosef understood their conversation - because there was an interpreter present. Rashi explains that this gave the impression that Yosef didn't understand them. **Who was the interpreter?***

Source #3- Rashi :

המליץ - זה מנשה בנו:

Source #4: Rav Naftali Tzvi Yehuda Berlin, "Ha'amek Davar"

שכל את ידיו כי מנשה הבכור. הוא מיותר שהרי ידענו מענין הפרשה כי מנשה הבכור. אבל יש בזה עומק וכונה. דבאמת לא הי' ליעקב לשכל את ידיו. אלא להפוך את מעמד הבנים. אבל באשר מנשה הבכור מש"ה הי' מכיון שיעמוד מנשה לרגל הימיני של יעקב ואפרים לרגל השמאל ורק את ידיו של שיהי' להיפך. ... שלא הי' אפרים קודם ומנשה אלא בענינים רוחניים מה שלמעלה מהליכות עולם הטבע. אבל בהליכות עולם הי' מנשה קודם וגדול מאפרים. מש"ה במנין הראשון בהר חורב שהי' שכינת עולם על ראשם וכל ההנהגה הית' למעלה מהי"ט היה אפרים קודם. אבל בפקודי דערבות מואב בכניסתם לארץ שהי' כמעט בהליכת הטבע כמבואר להלן ובס' במדבר ודברים. מש"ה הי' מנשה קודם... וזה הגיע משום דבהליכות הטבע מעלת הבכורה מסוגלת הרבה... והנה היד משמשת את הראש והדעת והרגל משמשת הליכות גוף לפי טבעו.. מש"ה רצה יעקב אשר מנשה יעמוד לרגלו הימנית. ושכל את ידיו להיות אפרים אך לידו הימנית.

Source #5: Rashi

(יט) ידעתי בני ידעתי - שהוא הבכור :

I know my son, I know......that he is the first born

- גם הוא יהיה לעם וגו' - שעתיד גדעון לצאת ממנו שהקב"ה עושה נס על ידו :
- ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו - שעתיד יהושע לצאת ממנו שינחיל את הארץ וילמד תורה לישראל :
- וזרעו יהיה מלא הגוים - כל העולם יתמלא בצאת שמעו ושמו כשיעמיד חמה בגבעון וירח בעמק אילון :

Is there any significance to Gidon being a descendant of Menashe & Yehoshua of Efraim?

Source #6: Shmos Ch. 33

(יא) וְדָבַר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נָעַר לֹא יָמִישׁ מֵתוֹךְ הָאֹהֶל :

Source #7: Talmud, Bava Basra 75a

זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה לפני חמה
פני יהושע לפני לבנה

Source #8: Bereishis Ch. 41

(ג) וּלְיוֹסֵף יָלְדוּ שְׁנֵי בָנִים בְּטָרְם תְּבוּאָה שְׁנַת הָרָעָב אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ אֲסֵנַת בַּת פּוֹטִי פְרַעֲכֵן אֹן : (נא) וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי נִשְׁנִי אֱלֹהִים אֶת כָּל עֲמָלִי וְאֶת כָּל בַּיִת אָבִי : (נב) וְאֶת שֵׁם הַשֵּׁנִי קָרָא אֶפְרַיִם כִּי הִפְרִנִי אֱלֹהִים בְּאֶרֶץ עֲנִי :

50. And to Joseph were born two sons before the year of the famine set in, whom Asenath the daughter of Poti phera, the governor of On, bore to him. 51. And Joseph named the firstborn Manasseh, for "God has caused me to forget all my toil and all my father's house." 52. And the second one he named Ephraim, for "God has made me fruitful in the land of my affliction."

Rabbi Mordechai Willig: Gidon overcame a more powerful army by devising a new strategy. In making a great noise by sounding *shofars* and breaking jugs, his small force fooled the enemy into flight and they were defeated (Shoftim 7:19-22). Wars must be fought with new weapons and strategies to confound the foe. This individual innovation was referred to as "this strength of yours" which Hashem gave Gidon to save *Am Yisroel*(6:14).

What's difficult to understand about this Beracha?

**בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל
חֵנֶכָה.**

Source #9a): Midrash Tanchumah, Parshas Naso 29

כך שנו רבותינו נר חנוכה שהותיר בה שמן ביום הראשון מוסיף עליו כל שהוא ומדליקו בשני וכו', אבל המותיר ביום שמיני עושה לו מדורה בפני עצמו, למה כיון שהוקצה למצוה אסור להשתמש ממנו.

לא יאמר אדם איני מקיים מצוות זקנים הואיל ואינם מן התורה. אמר להם הקב"ה, בני אין אתם רשאים לומר כך, אלא כל מה שגוזרים עליכם תהיו מקיימין שנא' ועשית ... על פי התורה אשר יורוך (דברים י"ז), למה שאף על דבריהם אני מסכים שנא' ותגזר אומר ויקם לך (איוב כ"ב). תדע לך שהרי יעקב בשעה שברך מנשה ואפרים מה כתוב שם, וישם את אפרים לפני מנשה, עשה הקטן קודם לגדול, וקיים הקב"ה גזרתו, אימתי, בקרבנות הנשיאים שהקריב שבט אפרים תחלה שנא' ביום השביעי נשיא לבני אפרים, ואח"כ ביום השמיני מנשה. (תנחומא פ' נשא כ"ט ובפסיקתא דר' כהנא ריש פסיקתא ג')

This is what the sages taught us: The leftover oil from the Chanukah candles can be added to and lit the second day...but that which is left over on the eighth day should be burned...Why? Since it was set aside for its mitzvah, it is forbidden to benefit from it.

One should not say "I am not going to perform the mitzvos of the sages since they are not mandated by the Torah." Hashem said to them, "My children, you have no permission to say that, but everything that the sages enact should be fulfilled, as it says, (Devarim Ch. 17) "And you shall do ...in accordance with the Torah that they teach you.." Why? Because I even agree with what they enact...This is true, for Ya'akov, when he blessed Menashe and Efraim, what is written? "And he placed Efraim before Menashe" - he gave the younger brother primacy over the older brother - and Hashem fulfilled his decree. When? With the sacrifices brought by the leaders of the shevatim (tribes), in which Efraim gave his offering first, as it says "On the seventh day, the leader of the children of Efraim" - and afterwards - on the eighth day, Menashe..

The pesukim quoted by the midrash:

Source 9b) Bamidbar Ch. 7

מִחַ בַּיּוֹם, הַשְּׁבִיעִי, נָשִׂיא, לְבָנֵי אֶפְרַיִם--אֲלִישָׁמַע, בֶּן-
עַמִּיהוּד. מִטְ קָרְבָנוּ קִעְרַת-כֶּסֶף אַחַת, שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה
מִשְׁקָלָהּ, מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף, שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל
הַקֹּדֶשׁ; שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים, סֵלַת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן--
לְמִנְחָה...

וְד בַּיּוֹם, הַשְּׁמִינִי, נָשִׂיא, לְבָנֵי מְנַשֶּׁה--גַּמְלִיאֵל, בֶּן-
פְּדָהצוּר...

Rabbi Willig:

The enigmatic connection between rabbinic mitzvos and the precedence of Efraim can be explained based on the above. *Klal Yisroel's* healthy aversion to new mitzvos might lead to the rejection of *Ner Chanukah*. Only if Hashem approves will the new commandment be followed.

Yaakov's reversal of the order was a bold and questionable spiritual decision, and yet Hashem confirmed it. Change for its own sake is objectionable, but when instituted by great leaders who normally abhor innovation, it must be embraced by *Am Yisroel*, just as it is endorsed by Hashem.

